EUROMONITOR:
SINTEZA PRINCIPALELOR ACȚIUNI

Ianuarie – Decembrie 2014

Documentul sintetizează și analizează cele mai importante acțiuni întreprinse de autorități la fiecare din domeniile monitorizate din cadrul Planului de Acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova, pe parcursul anului 2014. În continuare sunt analizate în mod structurat principalele evoluții și probleme înregistrate în capitolele monitorizate.

Acest material este elaborat în cadrul proiectului comun al ADEPT și Expert Grup "Relațiile UE-Moldova – monitorizarea progresului în cadrul Parteneriatului Estic în anul 2014" finanțat de Fundația Soros-Moldova. Opiniile exprimate aparţin autorilor şi nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundaţiei Soros-Moldova sau al partenerilor acesteia.

DOMENII MONITORIZATE

REFORMA JUSTIŢIEI 3
COMBATEREA CORUPŢIEI 4
DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE ALE OMULUI 6
SOLUŢIONAREA CONFLICTULUI TRANSNISTREAN 8
CREŞTEREA BUNĂSTĂRII POPULAŢIEI 9
DEZVOLTAREA RURALĂ ŞI REGIONALĂ 10
POLITICA SOCIALĂ ŞI DE OCUPARE A FORŢEI DE MUNCĂ 10
DREPTUL DE STABILIRE ŞI DREPTUL SOCIETĂŢILOR 11
POLITICA CONCURENȚIALĂ 11
STATISTICA 12
POLITICA INDUSTRIALĂ 12
SĂNĂTATEA PUBLICĂ 13
POLITICI MACROECONOMICE ȘI MACROFINANCIARE 14
SERVICII FINANCIARE 14
CONTROLUL FINANCIAR ȘI ASPECTELE AFERENTE 15
CIRCULAȚIA CAPITALULUI ȘI A PLĂȚILOR CURENTE 15
ECONOMIA DE PIAȚĂ FUNCȚIONALĂ 16
RELAȚII COMERCIALE 16
SERVICIUL VAMAL 17
STANDARDELE, REGLEMENTĂRILE TEHNICE ŞI PROCEDURILE DE EVALUARE A CONFORMITĂȚII (DOMENII ARMONIZATE) 18
ELIMINAREA RESTRICŢIILOR ŞI OPTIMIZAREA ADMINISTRĂRII (DOMENIILE NEARMONIZATE) 19
ASPECTE SANITARE ȘI FITOSANITARE 19
DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ ȘI INDUSTRIALĂ 20
SERVICII 20
CIRCULAȚIA PERSOANELOR, INCLUSIV CIRCULAȚIA MUNCITORILOR ŞI COORDONAREA POLITICILOR DE SECURITATE SOCIALĂ 21
IMPOZITAREA 22
ACHIZIȚII PUBLICE 22
TRANSPORT 23
SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ 23

REFORMA JUSTIŢIEI

Evoluţii majore

Reforma justiţiei a fost ghidată de Strategia de reformare a sectorului justiţiei pentru anii 2011-2016 (SRSJ), aprobată prin Legea nr. 231 din 25.11.2011, dar şi de Planul de acţiuni pentru implementarea acesteia, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 6 din 16.02.2012. Către 01 iulie 2014[1], din 288 de acţiuni planificate pentru a fi realizate pînă la 30 iunie 2014, 173 au fost realizate, iar 115 au fost nerealizate, ceea ce constituie, respectiv, un raport procentual de 60% faţă de 40%. Printre cele mai importante realizări sunt de remarcat:

- adoptarea, inclusiv demararea procesului de implementare, a mai multor acte normative relevante domeniului (Legea nr. 325 din 23.12.2013 privind testarea integrităţii profesionale; Legea nr. 328 din 23.12.2013 privind salarizarea judecătorilor; Legea nr. 161 din 18.07.2014 cu privire la administratorii autorizaţi; Legea nr. 178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor; Hotărîrea Guvernului nr. 707 din 09.09.2013 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate);
- aprobarea, prin Legea nr. 122 din 03.07.2014, a Concepţiei de reformă a Procuraturii;
- modernizarea reglementărilor (metodologiilor) şi instrumentarului aplicat de instituţiile de expertiză judiciară;
- avansarea în procesul de elaborare a cadrului normativ relevant domeniului (sistemul de executare a deciziilor judecătoreşti; interpreţii şi traducătorii în procesele judiciare; notariat; avocatură; mediere; agent guvernamental);
- lansarea mai multor studii derivate din SRSJ[2];
- promovarea unor platforme informaţionale şi instrumente IT (e-registre) menite să sporească transparenţa justiţiei, lansarea portalului web unic al instanţelor judecătoreşti;
- lansarea Modulului IV de distribuire aleatorie a dosarelor, precum şi consolidarea eforturilor în asigurarea înregistrării audio a şedinţelor de judecată;
- avansarea în procesul de optimizare a hărţii dislocării instanţelor judecătoreşti prin desfiinţarea Curţii de Apel Bender;
- avansarea în procesul de modernizare (securizare) a sediilor instanţelor judecătoreşti;
- inaugurarea Centrului de reabilitare socială a persoanelor liberate de pedeapsă penală din Floreşti;
- dezvoltarea mecanismelor de protecţie a participanţilor minori în procesele judiciare (camerele de audiere a minorilor);
- iniţierea construcţiei unui penitenciar modern, condiţiile de detenţie urmînd a fi în conformitate cu standardele în domeniu;
- dezvoltarea unor cursuri de instruire anticorupţie, destinate actorilor sectorului justiţiei, precum şi lansarea de către Institutul Naţional al Justiţiei a procesului de instruire continuă la distanţă.

---

1 http://www.promolex.md/upload/publications/ro/doc_1401270481.pdf, Asociaţia Promo-LEX, Asociaţia pentru Guvernare Eficientă şi Responsabilă (AGER), Raport trimestrial nr. 6 de monitorizare a implementării Strategiei de Reformă în Sectorul Justiţiei (perioada de monitorizare 1 aprilie – 30 iunie, 2014)

2 Cu titlu de exemplu: Studiu cu privire la optimizarea hărţii judiciare din Republica Moldova; Studiu privind optimizarea structurii procuraturii şi a sarcinii de muncă a procurorilor din RM; Studiu privind mecanismele de răspundere disciplinară a administratorilor autorizaţi; Studiu privind sistemul de asigurare de răspundere civilă profesională a administratorilor autorizaţi; Studiu cu privire la unificarea practicii judiciare şi asigurarea principiului securităţii raporturilor juridice în Republica Moldova; Studiu privind marja de discreţie a actorilor sectorului justiţiei în codurile de procedură penală şi civilă şi Codul contravenţional.

Principalele probleme depistate

- Sectorul justiţiei, în percepţia publicului, rămîne a fi puţin credibil. Potrivit Barometrului Opiniei Publice (noiembrie, 2014), 70 % din respondenţi deloc nu au încredere sau nu prea au încredere în justiţie.[3]
- Mai multe mecanisme anticorupţie, aplicabile sectorului justiţiei, ar trebui fortificate şi îmbunătăţite. Ne referim la necesitatea implementării plenare a Legii nr. 269 din 12.12.2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), necesitatea unor amendamente esenţiale la Legea privind testarea integrităţii profesionale, pornind de la avizul Comisiei de la Veneţia[4]; necesitatea revizuirii Constituţiei RM (art. 46 alin. (3)) pentru a da mai multă siguranţă nomelor penale referitoare la îmbogăţirea ilicită şi confiscarea extinsă.
- Deşi dinamica procesului de implementare a SRSJ este una constant pozitivă, s-au acumulat mai multe restanţe alarmante, cum ar fi: reformarea organelor procuraturii; uniformizarea codurilor de etică[5]; consolidarea capacităţilor organelor responsabile de sancţionarea abaterilor disciplinare; implementarea mecanismelor interne de avertizare.

COMBATEREA CORUPŢIEI

Evoluţii majore

- Potrivit Raportului de activitate al Centrului Naţional Anticorupţie (CNA) pentru anul 2014[6], au fost depistate 570 infracţiuni, ceea ce reprezintă cu 20 la sută mai multe faţă de 2013. Din totalul infracţiunilor, 448 au fost calificate drept acte de corupţie şi conexe corupţiei. Pentru comparaţie, în anul 2013, de către CNA, au fost depistate 374 acte de corupţie şi conexe corupţiei. Cele mai multe infracţiuni de corupţie şi conexe corupţiei au fost înregistrate în: instituţiile de drept – 134; administraţia publică locală – 76; întreprinderi de stat – 68; birouri de avocatură – 22; medicină publică - 16; instituţii de învăţămînt – 16; organe de control fiscal şi revizie - 14; instituţii publice în domeniul transportului - 10; instituţii înmatriculare transport, calificare conducători auto – 9; oficii executori judecătoreşti – 8; organe ale apărării naţionale - 7; instituţii vamale – 5 etc. Cel mai des săvîrşite au fost: coruperea activă; traficul de influenţă. Poliţia rămîne una din instituţiile cu cele mai sporite riscuri de corupţie. Pentru perioada de referinţă, 55 poliţişti se regăsesc printre figuranţii dosarelor gestionate de CNA şi procurori. Pe parcursul anului 2014, pentru comiterea infracţiunilor de corupţie şi conexe acestora au fost deferiţi justiţiei 40 colaboratori de poliţie, inclusiv 7 ofiţeri de urmărire penală. În perioada de referinţă, instanţele judecătoreşti au examinat 31 de cauze penale de corupţie sau conexe corupţiei cu rezonanţă socială sporită, inclusiv 6 cauze penale în privinţa a 3 judecători, 1 preşedinte de judecătorie, 1 judecător inspector al Inspecţiei Judiciare a Consiliului Superior al Magistraturii. Buna parte a cauzelor rămîn în procedură.
- Ca şi în perioada anului 2013, pe parcursul anului 2014, Ministerul Afacerilor Interne (MAI) rămîne în egală măsură antrenat în investigarea corupţiei. Potrivit Informaţiei operative privind starea infracţionalităţii pe

3 http://ipp.md/public/files/Barometru/Brosura_BOP_11.2014_prima_parte-r.pdf
4http://www.constcourt.md/libview.php?l=ro&idc=7&id=611&t=/Prezentare-generala/Serviciul-de-presa/Noutati/Comisia-de-la-Venetia-a-comunicat-Curtii-Constitutionale-opinia-sa-referitoare-la-Legea-privind-testarea-integritatii
5 La nivel sectorial, există anumite standarde de integritate: Codul de etică al judecătorului, aprobat prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 din 29.11.2007; Codul de etică al procurorului, aprobat prin Hotărîrea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-3d-228/11 din 04.10.2011; Codul de etică şi deontologie al poliţistului, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 481 din 10.05.2006; Codul de conduită a colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 664 din 30.08.2013; Codul de conduită a colaboratorului vamal, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 456 din 27.07.2009. Aceste acte necesită a fi conformate actualelor prevederi ale legislaţiei, în mod special – cadrului legal anticorupţie.
6 http://cna.md/ro/evenimente/raportul-activitate-al-centrului-national-anticoruptie-anul-2014

teritoriul RM în perioada a 12 luni ale anului 2014 (fără clasate)[7], MAI a înregistrat 861 infracţiuni comise în sfera publică, inclusiv: 134 – Corupere pasivă; 60 – Corupere activă; 167 – Abuz de putere; 232 – Exces de putere; 65 – Neglijenţă în serviciu. Deşi numărul de infracţiuni înregistrate de MAI este în descreştere în comparaţie cu anul 2013[8] (cu excepţia infracţiunilor de corupere activă), MAI surclasează CNA în combaterea corupţiei.

- Potrivit informaţiilor furnizate de către Comisia Naţională de Integritate (CNI),[9] pe parcursul anului 2014, CNI a iniţiat 354 controale (cu 234 mai mult decît în anul 2013). Dosarele de control s-au referit la 280 subiecţi ai declarării, inclusiv: 1 guvernator UTAG; 5 deputaţi; 39 judecători; 12 procurori; 19 miniştri şi vice-miniştri; 7 preşedinţi şi vicepreşedinţi de raioane; 42 primari şi viceprimari; 28 conducători ai întreprinderilor de stat şi municipale; 55 funcţionari publici cu statut special; 5 persoane din cabinetul demnitarilor publici; 13 conducători ai APC; 26 funcţionari publici de conducere; 8 funcţionari publici de execuţie; 22 alţii. Au fost finalizate 257 dosare (cu 183 de dosare mai mult decît în anul 2013). Din numărul total de dosare încheiate, 122 au fost finalizate prin adoptarea actului de constatare a încălcărilor admise de către subiecţii declarării, iar 135 prin clasare (pe motiv că faptele sesizate nu s-au confirmat). Urmare a controalelor efectuate, au fost constatate: 54 cazuri de încălcare a regimului juridic al declarării veniturilor şi proprietăţii, 50 cazuri de încălcare a regimului juridic al conflictului de interese; 18 cazuri de încălcare a regimului juridic al incompatibilităţilor.

Principalele probleme depistate

- În pofida eforturilor anticorupţie, perceperea corupţiei în RM nu s-a schimbat. Potrivit Transparency International, RM a înregistrat în 2014 un scor al Indicelui Perceperii Corupţiei (IPC) de 35 puncte, plasîndu-se pe locul 105 din 175 ţări incluse in clasament.[10] Pentru comparaţie, în 2013 scorul IPC a fost acelaşi, RM fiind pe locul 102 din 177 ţări din clasament.
- Informaţiile furnizate de către CNA demonstrează o avansare cantitativă a autorităţii în activitate. Cu regret, aceste informaţii, dar şi cele prezentate de către MAI, nu ne permit să evaluăm performanţa calitativă a autorităţilor în combaterea corupţiei. Reiterăm, că una din problemele identificate constant a constituit numărul impunător al cauzelor penale clasate. La fel, se menţine problema lipsei unei delimitări clare între competenţele diferitor organe în efectuarea urmării penale.
- La general, activitatea de prevenire şi combatere a corupţiei a fost ghidată de Planul de acţiuni pe anii 2014-2015 privind implementarea Strategiei naţionale anticorupţie (2011-2015), aprobat întîrziat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 76 din 16.05.2014. Potrivit statisticilor[11], către 01 iulie 2014, 72 % din acţiunile planificate au fost realizate cu succes, 17 % se constată a fi ca restante, iar 11 % sunt în proces de derulare. Printre restanţe majore se numără mai multe acţiuni din responsabilitatea CNI, cum ar fi: elaborarea unor studii în domeniul de activitate; ajustarea cadrului legislativ; revizuirea modelelor de declaraţii.

7 http://mai.gov.md/sites/default/files/document/attachments/internet_1.xls

8 Pentru anul 2013, MAI a înregistrat 870 infracţiuni comise în sfera publică, inclusiv: Corupere pasivă – 173; Corupere activă – 25; Abuz de putere – 181; Exces de putere – 241; Neglijenţă în serviciu – 73.

9 http://cni.md/?p=1607

10 http://transparency.md/files/docs/PR_IPC_2014_romA.pdf

11 http://cna.md/sites/default/files/sna_rapoarte/raportul_de_monitorizare-s1_2014_0.pdf, Raport de monitorizare a realizării Planului de acţiuni pe anii 2014-2015 pentru implementarea Strategiei naţionale anticorupţie pe anii 2011-2015.

DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE ALE OMULUI

Evoluţii majore

- S-au întreprins paşi concreți dar fără finalitate în vederea asigurării egalității de şanse între femei și bărbați. Un proiect de lege care prevede introducerea cotei de reprezentare minimă de 40% a femeilor şi bărbaţilor pe listele de candidați în Parlament şi Guvern, interzicerea publicităţii sexiste, asigurarea dreptului bărbaţilor la concediu paternal, protecţie suplimentară şi sancţiuni pentru încălcarea principiului egalităţii de gen, a fost aprobat de Guvern în mai 2014, însă rămîne a fi blocat în Parlament după ce a fost votat în prima lectură în iulie 2014. De asemenea, s-a propus completarea Codului electoral pentru a include în mod obligatoriu pe listele de candidați pentru alegerile parlamentare și locale a cel puțin 30% femei. Și acest proiect rămîne a fi continuare examinat de către Parlament.
- A fost aprobat de Parlament proiectul de lege ce prevede operarea unui şir de modificări în Codul Audiovizualului pentru a reglementa transparenţa finanțării și proprietăţii mass-media. Astfel, s-a propus introducerea unor noțiuni noi, care să contribuie la colectarea informației despre „proprietarii" şi „proprietarii beneficiari" ai instituțiilor media, precum și oferirea de împuterniciri sporite Consiliului Coordonator al Audiovizualului în vederea asigurării transparenței proprietății mass-media.
- În 2014 a continuat tranziția de la îngrijirea instituțională a diferitor categorii vulnerabile de cetățeni, la îngrijirea în cadrul familiilor și a comunității. În acest sens amintim adoptarea Regulamentului cadru privind organizarea şi funcţionarea Serviciului social "Plasament familial pentru adulţi"[12] și Strategia pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020[13]. Astfel, a fost instituit un serviciu social la nivel local pentru adulții cu dezabilități şi pensionarii care se află în imposibilitatea de a locui cu familia biologică ori de sine stătător, în scopul prevenirii instituţionalizării acestora. Iar strategia pentru protecția copilului își propune să asigure condițiile necesare pentru creşterea şi educaţia copiilor în mediul familial inclusiv prin reducerea numărului de copii aflaţi în îngrijire rezidenţială.
- A fost aprobat Planul naţional de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane pentru anii 2014-2016[14]. Planul de acțiuni repetă în mare măsură structura planului anterior, doar că de această dată va acoperi o perioadă de 3 ani, ca începînd cu anul 2016 să fie integrat într-o singură inițiativă națională împreună cu Strategia sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane.
- Cazurile de tortură au înregistrat o descreştere cu aproximativ 8 la sută în 2014 faţă de anul 2013. Astfel, în 2014 cetăţenii s-au adresat la Procuratură cu 663 de plîngeri mai puțin, față de anul 2013. Această situaţie denotă cel mai scăzut nivel de tortură din ultimii 5 ani (anul 2009 – 992 plîngeri, 2010 – 828, 2011 – 958, 2012 – 940, 2013 – 719 sesizări). Amintim că începînd cu anul 2010 și pînă în 2014, Republica Moldova a fost condamnată la CEDO în 49 de hotărîri pentru încălcarea prevederilor art.3 (interzicerea torturii) din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului.

Principalele probleme depistate

- La finalul mandatului legislativul nu a reușit să promoveze un șir de legi menite să asigure o mai bună protecție a drepturilor omului în Republica Moldova. În acest sens menționăm neadoptarea în lectură finală a proiectului de lege cu privire la introducerea unei cote de reprezentare minimă atît pentru femei, cît și pentru bărbați pentru a asigura promovarea participării active a femeilor la luarea deciziilor în structurile de reprezentare publică. Astfel, femeile continuă să rămîne sub-reprezentate în Parlament (21 femei din 101 deputați), chiar dacă peste 30% dintre candidații de pe listele electorale ale partidelor concurente în cursa electorală din 2014 erau femei.

12 HG 75/03.02.2014
13 HG 434/10.06.2014
14 HG 484/26.06.2014

- Alegerile parlamentare din noiembrie 2014 au indicat asupra existenței deficiențelor în asigurarea dreptului universal la vot, în condițiile în care a fost anulată înregistrarea în competiția electorală a unui candidat electoral cu cîteva zile înainte de alegeri. Acest caz indică și asupra aplicării selective a justiției. Amintim că la 26 noiembrie 2014, Comisia Electorală Centrală a solicitat Curții de Apel anularea înregistrării Partidului Patria ca și candidat electoral. Această solicitare a fost făcută în baza unor informații ale Inspectoratului General de Poliție conform cărora partidul respectiv a încălcat legea cu privire la finanțarea campaniei electorale. Curtea de Apel, și ulterior Curtea Supremă de Justiție a decis anularea înregistrării Partidului Patria la alegerile din 30 noiembrie.
- Reformarea întîrziată a instituției ombudsmanului pune la îndoială dorința autorităților de a contribui la apărarea drepturilor şi libertăţilor omului. O evoluție pozitivă este aprobarea unei noi legi cu privire la Avocatul poporului în aprilie 2014, însă aceasta este nefuncțională în condițiile în care candidaturile selectate în urma unui concurs public nu au avut susținerea majorității parlamentare. Printre modificările pozitive pe care le aduce noua lege este prevederea a 2 avocați ai poporului, unul dintre care să fie specializat pe drepturile copilului; prevederea ca avocatul poporului să nu fie numit direct, ci ales prin concurs public; creare pe lîngă Oficiul Avocatului Poporului a Consiliului pentru prevenirea torturii în calitate de mecanism naţional de prevenire a torturii.
- În 2014, Republica Moldova a pierdut la CEDO 24 de dosare, cu 5 mai mult decît în 2013. În 21 de hotărîri emise, Curtea a constatat cel puţin o încălcare a Convenţiei Drepturilor Omului. Cel mai mult Republica Moldova a fost condamnată pentru încălcarea dreptului la libertate şi la siguranţă – 5 cazuri, dreptul la un proces echitabil – 5 cazuri și dreptul la tratament inuman sau degradante 4 cazuri.
- Amînarea adoptării în lectură finală a legislaţiei care să reglementeze transparenţa finanțării și proprietăţii mass-media a avut impact direct asupra rolului mass mediei în campania electorală din 2014. Concentrarea mass mediei în jurul actorilor politici a condus la situația în care alegătorii au fost limitați în accesarea informațiilor imparțiale, ceea ce în final le-a determinat opțiunea de vot. În aceste condiții îngrijorează performanța Consiliului Coordonator al Audiovizualului, care nu a penalizat instituțiile media care au difuzat în permanență materiale părtinitoare.
- Limitarea accesului mai multor televiziuni la reţelele operatorilor de cablu prin excluderea unor posturi TV din lista posturilor retransmise în mod obligatoriu pe teritoriul ţării. La începutul anului 2014 canalele Accent TV, RTR Moldova şi Jurnal TV au fost excluse din mai multe pachete ale operatorilor prin cablu. În acest context a fost limitat accesul cetăţenilor Republicii Moldova la diferite puncte de vedere şi a fost adus un prejudiciu libertății mass-media. Aceste cazuri urmează tendinţa îngrijorătoare de reducere a libertății presei și a pluralismului mass-media în Republica Moldova, aşa cum s-a întîmplat în 2012, cînd a fost retrasă licenţa de emisie a canalului NIT.
- Moldova a coborît o poziție față de anul trecut în Indexul Libertății Presei, plasîndu-se pe locul 56, în categoria statelor cu „probleme vizibile” în domeniul pluralismului, independenţei presei, mediul în care lucrează jurnaliştii şi autocenzura, cadrul legislativ, transparenţa instituţiilor, infrastructura necesară jurnaliştilor.
- Securitatea la locul de muncă continuă a fi o problemă, iar cadrul legal și normativ care reglementează acest domeniu e încă în proces de dezvoltare. Astfel, în prima jumătate a anului 2014 - 17 persoane au decedat în accidente de muncă, numărul accidentelor produse la întreprinderi şi comunicate la Inspectoratul de Stat al Muncii este în creștere cu 14 la sută.

SOLUŢIONAREA CONFLICTULUI TRANSNISTREAN

În 2014, eforturile îndreptate spre reglementarea transnistreană s-au axat, ca de obicei, pe măsuri de "consolidare a încrederii" reciproce. Cu toate acestea, 2014 a fost un an neobişnuit pentru procesul reglementării transnistrene: (1) „criza ucraineană" provocată de anexarea Crimeea de către Rusia, urmată de războiul din Donbass a creat antagonisme serioase pentru negociatorii formatului „5+2", diminuînd randamentul şi aşa destul de redus al negocierilor în acest format; (2) semnarea şi ratificarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană a creat un context nou pentru regiunea transnistreană; (3) Federaţia Rusă a redus substanţial suportul financiar pentru Transnistria, iar Ucraina a întreprins măsuri de securizare a hotarelor sale împotriva unei eventuale invazii a forţelor armate transnistrene în regiunea Odessa, ceea ce a provocat limitarea circulaţiei cetăţenilor şi creşterea tensiunilor social-economice; (4) consolidarea încrederii a fost subminată prin acţiunile unilaterale ale autorităţilor transnistrene îndreptate împotriva liberei circulaţii a cetăţenilor, a pacificatorilor moldoveni, a fermierilor moldoveni, şi a şcolilor din regiune cu predare în limba română.

Evoluţii majore

- Guvernului a aprobat finanţarea Programului activităţilor de reintegrare a ţării pe anul 2014, pentru care au fost rezervate peste 13 milioane de lei (HG nr.394, din 02/06/2014). Programul a avut ca scop finanţarea unor activităţi de dezvoltare şi modernizare tehnico-materială a instituţiilor educaţionale şi medicale, de întreţinere a clădirilor şi apeductelor, măsuri de protecţie socială a persoanelor în etate şi cu dezabilităţi, de iluminare a localităţilor, precum şi a altor activităţi care contribuie la depăşirea consecinţelor conflictului şi la îmbunătăţirea condiţiilor de trai pentru locuitorii din Zona de securitate;
- Problema şcolilor cu predare în limba română a fost parţial soluţionată. Autorităţile moldovene au ajuns la un acord cu administraţia transnistreană în privinţa arendării încăperilor folosite de cele opt şcoli moldoveneşti din Transnistria, aflate sub jurisdicţia Moldovei, şi a inspectării acestora. Scopul inspectărilor este evaluarea stării de fapt a şcolilor;
- Parlamentul Republicii Moldova a adoptat, la 10 iulie 2014, o declaraţie cu privire la procesele de reintegrare teritorială a ţării în contextul parcursului european al Republicii Moldova, după semnarea Acordului de Asociere (AA). Potrivit textului documentului, crearea Zonei de Comerţ Liber Aprofundat şi Cuprinzător (ZCLAC) reprezentă un pas major în asigurarea libertăţii circulaţiei bunurilor şi serviciilor între Republica Moldova şi UE, iar liberalizarea regimului de vize deja asigură libera circulaţie în UE a cetăţenilor Republicii Moldova de pe ambele maluri ale Nistrului;
- Autorităţile moldovene vor oferi partenerilor de dialog de la Tiraspol informaţiile necesare cu privire la eforturile întreprinse la nivel executiv şi legislativ în vederea pregătirii către implementarea prevederilor acordului ZCLAC;
- Semnarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova şi UE a motivat administraţia de la Tiraspol să-şi dorească să devină parte a Acordului de Liber Schimb cu UE. Reprezentanţii administraţiei de la Tiraspol au avut întîlniri cu delegaţia UE, condusă de Principalul negociator al UE pe Zona de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător cu RM, care a confirmat faptul că există destul spaţiu pentru ca Tiraspolul să participe la negocierile pentru implementarea acordului. Pentru aceasta vor trebui organizate întrevederi trilaterale pentru a reuşi soluţionarea problemei respective către sfîrşitul anului 2015, cînd expiră regimul de preferinţe comerciale în privinţa Transnistriei;
- În octombrie 2014, funicularul dintre oraşele Rezina şi Rîbniţa a fost demontat, fiind înlăturat pericolul prăbuşirii acestuia. Demontarea construcţiei învechite de 300 tone a fost posibilă odată cu implicarea unui elicopter marfar special şi a camioanelor Ministerului Situaţiilor Excepţionale al Federaţiei Ruse. Potrivit aprecierilor şeful Misiunii OSCE în Moldova, Michael Scanlan, operaţiunea a reprezentat un exemplu demn de remarcat al cooperării participanţilor în formatul "5+2".
- Cea mai importantă realizarea în 2014 este menţinerea conflictului transnistrean în stare îngheţată;

Principalele probleme depistate

- În 2014 au avut loc doar două întruniri pentru negocierile în formatul „5+2". După izbucnirea crizei ucrainene, cu implicarea directă Federaţiei Ruse, s-a decis ca în a doua jumătate a anului 2014 negocierile în format "5+2" să fie înlocuite cu consultări ale reprezentanţilor politici ai Chişinăului şi Tiraspolului;
- Anexarea Crimeii de către Federaţia Rusă, mediator şi garant în procesul reglementării transnistrene, a încurajat conducerea regiunii să se adreseze la 16 aprilie 2014 conducerii Federaţiei Ruse cu rugămintea de a recunoaşte independenţa Transnistriei;
- Au fost create impedimente pentru accesul fermierilor din localităţile aflate sub jurisdicţia Republicii Moldova la terenurile lor agricole situate după traseul Tiraspol-Camenca. Pentru soluţionarea acestei probleme autorităţile moldovene au insistat să se revină la mecanismul implementat din 2006 şi să fie identificate soluţii viabile pentru a permite fermierilor prelucrarea pământului. Pe de altă parte, reprezentanţii Transnistriei au optat pentru modificarea esenţială a mecanismului, insistînd pe semnarea unor contracte de arendă, pentru ca ulterior să poată invoca dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole;
- Activitatea Comisiei Unificate de Control a întîmpinat dificultăţi din cauza nerespectării de către partea transnistreană a prevederilor înţelegerilor anterioare privind: extinderea neautorizată a infrastructurii posturilor structurilor de forţă transnistrene la intrare în or. Bender; nerespectarea prevederilor Acordului din 1992 ce ţin de asigurarea liberei circulaţii a cetăţenilor prin Zona de securitate; blocarea premeditată a deplasării observatorilor militari la locul incidentelor, precum şi blocarea solicitărilor Republicii Moldova privind documentarea incidentelor care se produc în Zona de securitate; majorarea necoordonată a infrastructurii posturilor migraţionale de grăniceri şi vameşi; complicarea procedurii de înregistrare migraţională cu scopul limitării termenului de aflare în stînga Nistrului pînă la 90 de zile.

CREŞTEREA BUNĂSTĂRII POPULAŢIEI

Evoluții majore

- Aprobarea noului Regulament-cadru privind organizarea şi funcţionarea serviciului de asistenţă parentală profesionistă şi a standardelor minime de calitate, care au înlocuit documentele similare din anul 2007. Noile standarde minime de calitate pentru serviciul de asistenţă parentală profesionistă au fost racordate la Liniile Directoare ONU pentru îngrijirea alternativă a copilului, Republica Moldova fiind printre primele ţări din regiune care transpune prevederile respective.
- Aprobarea Regulamentului privind stabilirea şi plata indemnizaţiei zilnice pentru copiii plasaţi în Casa comunitară pentru copii în situaţie de risc. Documentul respectiv stipulează cuantumul zilnic alocat per copil în mărime de 10 lei, crescînd la 100 lei în zilele de naştere şi 70 lei în zilele de sărbătoare. Sumele respective se planifică de actualizat anual în mărime cu indicele de inflaţie în economie.
- Aprobarea Strategiei pentru protecţia copilului pentru perioada 2014-2020. Documentul dat are scop să diminueze esențial efectele negative ale migrației asupra familiei și copilului, să îmbunătățească cadrul instituțional de plasament a copiilor separați de părinți și să prevină practicile de violență față de copii, precum și să faciliteze procesul de conciliere a vieții de familie cu cea profesională a părinților.

Principalele probleme depistate

- Deşi ajustarea cadrului normativ privind serviciul de asistenţă parentală profesionistă este un pas important spre ameliorarea situaţiei copiilor lipsiţi de îngrijirea părintească, sistemul dat suferă încă de unele neajunsuri. În primul rînd, alocările financiare pentru prestarea acestui serviciu sunt prea mici pentru a stimula numărul familiilor de a activa în acest domeniu. În al doilea rînd, actualul sistem de protecţie socială

a familiei şi copilului are mai mult un caracter reactiv şi necesită o dezvoltare a mecanismelor de identificare timpurie a situaţiilor de risc în familie.

- Dezvoltarea sistemului de asistenţă a copiilor în situaţii de risc este o prioritate pentru autorităţile de resort, nu în ultimul rînd, datorită amplificării numărului copiilor părinţii cărora sunt plecaţi în străinătate. În acelaşi timp, sumele alocate pentru susţinerea decentă a copiilor adoptivi sunt în prezent destul de mici, fiind necesare elaborarea şi implementarea unor mecanisme alternative celor pecuniare.
- Datorită proceselor intense de migraţie, problema neglijării copiilor şi încălcării drepturilor lor au luat amploare. Aceste procese sunt agravate de calitatea inferioară a sistemului instituţional de protecţia copilului în cadrul familiei, precum şi a celui de plasament a copiilor separați de părinţi în instituţii de tip rezidenţial.

DEZVOLTAREA RURALĂ ŞI REGIONALĂ

Evoluţii majore

- Principalele acţiuni cu impact socio-economic regional au fost orientate preponderent către dezvoltarea infrastructurii de bază. Astfel, au fost amplificate lucrările de construcţie a drumurilor, infrastructurii de alimentare cu apă şi construcţie a locuinţelor sociale în mai multe regiuni ale Republicii Moldova.
- Au fost lansate mai multe proiecte de asistenţă tehnică cu surse de finanţare de la partenerii de dezvoltare externi. Un domeniu prioritar pentru aceste proiecte este consolidarea capacităţilor instituţionale a autorităţilor administraţiei publice locale în aplicarea instrumentelor de dezvoltare socio-economică regională.

Principalele probleme depistate

- Amplificarea lucrărilor de infrastructură depinde în mare măsură de cadrul instituţional de elaborare, gestionare şi implementare a acestor proiectelor, care rămîne încă slab dezvoltat. Acest fapt se referă în special la autorităţile publice locale şi devine un punct destul de critic în procesul de descentralizare şi regionalizare a atribuţiilor din domeniile respective.
- Amplificarea lucrărilor de infrastructură nu au dus automat şi la îmbunătăţirea calităţii şi optimizarea cheltuielilor. Deci, pentru a asigura efectul multiplicativ din construcţia infrastructurii de bază este necesar de asigurat controlul strict al componentelor menţionate din partea organelor de resort.

POLITICA SOCIALĂ ŞI DE OCUPARE A FORŢEI DE MUNCĂ

Evoluţii majore

- Aprobarea Regulamentul privind mecanismul utilizării mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat destinate susţinerii investitorilor în vederea pregătirii şi instruirii personalului (cadrelor) în legătură cu crearea de noi locuri de muncă. Conform prevederilor acestui document, agenţii economici vor pute beneficia de compensări pînă la 50% din tot volumul de cheltuieli pentru instruire.
- Aprobarea Programului pentru integrarea problemelor îmbătrînirii în politici şi planul de acţiuni pe 2014-2016. Conform programului dat, schimbările structurale în forţa de muncă cauzate de îmbătrînirea demografică vor fi gestionate printr-o abordare pozitivă, care presupune implicarea activă a vîrstnicilor în viaţa socială şi piaţa muncii.

- Aprobarea Regulamentului cu privire la cuantumul şi criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate şi determinate de angajator pentru transportul, hrana şi studiile profesionale ale angajatului. Documentul respectiv stabileşte criteriile fiscale de deducere a cheltuielilor angajatorului pentru întreţinerea şi dezvoltarea profesională a angajaţilor, creînd stimulente adiţionale de investiţii în capitalul uman.

Principalele probleme depistate

- Stimularea agenţilor economici de a investi în educaţia propriilor angajaţi, din contul bugetului public, este un pas important în stimularea activităţii economice din ţară, precum şi a creării noilor locuri de muncă calitative. Totodată, stimulentele de acest tip, nefiind însoţite de continuarea reformelor în sistemul educaţional, în special a celui vocaţional, vor avea rezultate marginale şi de scurtă durată.
- Îmbătrînirea rapidă a populaţiei va face presiuni asupra sistemului de asistenţă socială, precum şi va tensiona relaţiile între generaţii. Soluţionarea problemei date constă, pe lîngă măsurile de facilitare a persoanelor în vîrstă să-şi continue activitatea, în reforma sistemului de pensionare actual.

DREPTUL DE STABILIRE ŞI DREPTUL SOCIETĂŢILOR

Evoluţii majore

- A fost aprobat proiectul de Lege pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, vizînd Legea nr. 220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice şi a întreprinzătorilor individuali, precum şi Legea nr. 160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător. Modificările propuse în proiectul legii desăvîrşesc mecanismul de înregistrare a întreprinzătorilor individuali şi persoanelor juridice, aducînd schimbări pozitive în modul de activitate a ghişeelor unice şi prin stabilirea unui tarif unic de înregistrare a afacerii.
- A fost modificată şi completată Legea nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activităţii de antreprenor, avînd ca scop excluderea coliziunilor cu prevederile unor acte sectoriale. Astfel, printre principalele modificări se numără concretizarea ariilor de excepţie pentru organele de control cu statut special, precum şi principiile de planificare, iniţiere şi notificare a procedurilor de control.
- Elaborarea unui set de modificări legislative privind simplificarea procedurii de lichidare benevolă a afacerilor. În urma acestor modificări, termenul de lichidare voluntară se va înjumătăţi şi vor fi excluse din legislaţie unele coliziuni juridice.

Principalele probleme depistate

- Republica Moldova, făcînd progrese esenţiale la capitolul de înregistrare a unei afaceri în ultimii ani (creştere cu 16 poziţii la acest capitol în clasamentul Doing Business 2015), rămîne codaşă însă la alte aspecte importante ce ţin de gestionarea unei afaceri. Anume, protejarea drepturilor acţionarilor, în primul rînd celor minoritari trebuie să devină un domeniu prioritar pentru Guvern. Acest fapt se confirmă şi de performanţa mediocră a ţării noastre la acest capitol în Doing Business 2015, ţara noastră scăzînd în clasamentul dat cu 1 punct pînă la poziţia 56.

POLITICA CONCURENȚIALĂ

Evoluţii majore

- A fost elaborată Concepţia Sistemului informaţional automatizat „Registrul ajutorului de stat din Moldova”, menit să asigure realizarea prevederilor Legii nr. 139 din 15 iunie 2012 cu privire la ajutorul de stat, prin

instituirea unui mecanism informaţional de evidenţă, raportare şi prelucrare a informaţiei relevante de către autorităţile publice.

- A fost lansat Registrul Ajutoarelor de Stat de către Consiliul Concurenţei. Astfel, în baza acestui sistem informaţional va avea loc centralizarea proceselor de stocare, prelucrare şi analiză a informaţiei cu privire la toate măsurile de ajutor de stat, furnizorii şi beneficiarii acestuia, precum şi statistica sectorială de alocare a ajutorului.

Principalele probleme depistate

- Procesul de alocare a asistenţei de stat, datorită corupţiei endemice în sectorul public, rămîne a fi unul netransparent, ducînd la alocarea suboptimă a resurselor publice limitate şi la distorsionarea mediului de concurenţă în ţară.

STATISTICA

Evoluţii majore

- A fost efectuat recensămîntul populaţiei şi al locuinţelor din Republica Moldova. Recensămîntul a fost implementat în baza principiilor metodologice şi organizatorice elaborate de către BNS, fiind în concordanţă cu Recomandările Conferinţei Statisticienilor Europeni vizînd efectuarea recensămîntului populaţiei şi al locuinţelor din 2010, ajustate la realităţile Republicii Moldova.
- A fost testat şi lansat sistemul E-raportare la patru chestionare statistice lunare. Pentru a maximiza utilitatea pentru agenţii economici şi instituţiile recipiente de date statistice, sistemul E-raportare a fost integrat în portalul unic de raportare la nivel naţional.

Principalele probleme depistate

- În pofida progresului înregistrat de digitalizarea mecanismului de raportare statistică, există încă mult de făcut pentru a finaliza procesul respectiv. Luînd în considerare importanţa datelor statistice pentru planificarea economică şi, în acelaşi timp, costul procesului de raportare pentru agenţii economice, este imperios de accelerat procesul de trecere la raportarea electronică în toate ramurile economice posibile.

POLITICA INDUSTRIALĂ

Evoluţii majore

- A fost semnat Acordul cu UE privind participarea la Programul pentru Competitivitate a Întreprinderilor Mici şi Mijlocii (COSME) pe perioada 2014-2020, Moldova fiind prima ţară din Parteneriatul Estic ce a aderat la acest program.
- A fost aprobată Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, care are ca scop diversificarea resurselor energetice primare pe termen mediu şi stimularea inovaţiilor în sectorul dat.
- A fost aprobat Regulamentul privind cerinţele de etichetare energetică a produselor cu impact energetic. Documentul respectiv transpune în legislaţia naţională prevederile Directivei 2010/20/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 19 mai 2010 privind indicarea, prin etichetare şi informaţii standard despre produs, a consumului de energie şi alte resurse al produselor cu impact energetic.
- A fost semnat contractul de vînzare-cumpărare a gazelor naturale dintre Republica Moldova şi România. Semnatarii din partea acestor ţări au fost companiile Energocom şi OMV Petrom Gas. În cadrul aceluiaşi proiect, este planificată extensiunea în 2015 a gazoductului Iaşi-Ungheni pînă la Chişinău.

- A fost semnat Acordul de contribuţie cu Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD) cu privire la participarea ţării noastre la Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficienţă Energetică şi Mediu (E5P). Ca rezultat al aderării la acest fond, Republica Moldova va putea beneficia de asistenţă financiară în sumă de 20 mln. Euro pentru creşterea eficienţei energetice în economia naţională.

Principalele probleme depistate

- Existenţa unor carenţe structurale în sectorul energetic cum este corupţia, netransparenţa decizională, limitarea concurenţei şi implicarea diferitor grupuri de interese în procesul de comerţ cu resurse energetice generează riscuri majore în transpunerea efectivă a iniţiativelor legislative din sector şi maximizarea eficienţei energetice.
- Ceea ce ţine construcţia gazoductului Iaşi-Ungheni, proiectul dat a fost dat în exploatare cu întîrziere, situaţia repetîndu-se şi cu contractul de livrare a gazului. În acest context, luînd în consideraţie dinamica proiectului respectiv, se poate de constatat că Republica Moldova va rămîne în continuare dependentă de importul de gaze naturale din Federaţia Rusă.
- Progresul în sectorul energetic depinde de transpunerea prevederilor Acordului de Asociere şi Acordului de Constituire a Comunităţii de Energie, în primul rînd a Pachetului III. Procesul de transpunere a acestui document, încetinindu-se în ultimii ani, subminează eforturile de demonopolizare a sectorului, de creştere a eficienţei şi securităţii energetice.

SĂNĂTATEA PUBLICĂ

Evoluţii majore

- A fost aprobat Programul naţional de prevenire şi control al infecţiei HIV/SIDA şi infecţiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2014-2015. Elaborarea programului şi includerea unor modificări, propuse de experţii naţionali şi internaţionali, va permite Republicii Moldova aplicarea la grantul Fondului Global pentru susţinerea răspunsului naţional HIV în perioada de tranziţie către un nou model de finanţare a sectorului.
- A fost aprobat Programul naţional în domeniul alimentaţiei şi nutriţiei pentru anii 2014-2020 şi Planul de acţiuni pentru anii 2014-2016 privind implementarea Programului naţional. Scopul final al Programului naţional este constituirea pînă la sfîrşitul deceniului a unui sistem naţional funcţionabil şi eficient de supraveghere, monitorizare şi evaluare în domeniul sănătăţii nutriţionale, statutului nutriţional şi a determinanţilor cheie de influenţă.
- A fost aprobat Programul naţional de prevenire şi control al bolilor cardiovasculare pentru anii 2014-2020, avînd scopul principal majorarea duratei vieții şi reducerea mortalităţii cardiovasculare cu 10% pînă în anul 2020, maladiile date fiind principala sursă a mortalităţii în 56% din total decesele înregistrate în ultimii zece ani.

Principalele probleme depistate

- Problema bolilor cauzate de alimentarea necorespunzătoare rămîne a fi una importantă pentru populaţia din Republica Moldova, predominînd modelul de alimentare caracteristic ţărilor sărace. De asemenea, sistemul actual responsabil de sănătatea nutriţională este unul fragmentat şi dependent de donaţiile externe, iar majoritatea indicatorilor de monitorizare nu pot fi dezagregaţi suficient pentru evaluarea dinamicii lor şi de a analiza problemele legate de inegalitate.
- În pofida dezvoltării infrastructurale a sistemului de sănătate publică din ultima perioadă, se menţin discrepanţele în nivelul de acces la servicii calitative de sănătate între regiunile ţării. De asemenea, sistemul

informaţional de colectare şi prelucrare a datelor, precum şi registrele privind unele boli sunt încă într-o stare fragmentară.

POLITICI MACROECONOMICE ȘI MACROFINANCIARE

Evoluţii majore

- A fost aprobată Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, care va înlocui vechea Lege privind sistemul bugetar și procesul bugetar. Varianta nouă a documentului include şi unele criterii cantitative pentru evaluarea calităţii politicii fiscal-bugetare şi minimizării caracterului discreţionar al acesteia.
- A fost adoptat de către executiv Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2014-2016)", care stabileşte obiectivele principale de finanţare a bugetului de stat prin atragerea surselor de împrumut cu costuri şi riscuri reduse.
- A fost iniţiat procesul de elaborare a Cadrului bugetar pe termen mediu (2016-2018), conform calendarului bugetar. Acest document asigură continuitatea politicii fiscal-bugetare pe termen mediu şi se bazează pe principalele documente strategice de dezvoltare a Republicii Moldova.

Principalele probleme depistate

- problemă majoră a Bugetului Public Naţional, pe lîngă creșterea cuantumului deficitului, este structura noilor cheltuieli. În particular, majorarea remunerării salariale pentru sectorul public, evidențiindu-se anume anii electorali, nu este urmată de optimizarea și ajustarea calitativă a acestui sector.
- În pofida iniţierii procesului de planificare pe termen mediu a politicii fiscal-bugetare, s-au înregistrat restanţe din partea autorităţilor în ceea ce priveşte Bugetul Public pe anul 2015. Astfel, disfuncţionalitatea legislativului atît înainte, cît şi după alegerile parlamentare, a cauzat lipsa unui buget aprobat în termenii prestabiliţi de lege.

SERVICII FINANCIARE

Evoluţii majore

- A fost aprobate amendamentele la Legea cu privire la gaj, cît și la alte legi care conțin reglementări asociate. Modificările aprobate au scopul de a facilita accesul la credit prin revizuirea reglementărilor cu privire la gajul mobiliar. Astfel, ajustarea cadrului juridic actual va permite extinderea cercului de bunuri care pot constitui obiect al garanțiilor mobiliare, precum și de a extinde regimul de publicitate și stabilirea priorității între creditori.
- A fost aprobat Regulamentul de activitate al Comisiei naţionale pentru monitorizarea şi coordonarea activităţilor de ameliorare a accesului la finanţe. Organul dat va avea un statut consultativ, va monitoriza şi coordona într-un mod coerent activităţile de ameliorare accesului la finanţe din partea agenţilor economici.
- Au fost aprobate modificările la Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21 iulie 1995 care atribuie un rol mai mare autorităților de supraveghere privind implicarea timpurie în procesul de modificare a cadrului de acţionari, precum şi monitorizarea ulterioară a schimbărilor în cadrul acestora.
- A fost aprobat proiectul Regulamentului privind monitorizarea financiară al întreprinderilor de stat/municipale şi al societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar public. Aprobarea noului Regulament are scopul final de a perfecţiona auditul şi monitorizarea financiară al întreprinderilor de stat, lărgind semnificativ volumul datelor analizate privind situaţia economico-financiară a entităţilor respective.

Principalele probleme depistate

- Deși Republica Moldova a înregistrat la capitolul acces la finanțare cel mai spectaculos progres în ratingul Doing Business 2015 cu 76 puncte față de 2014, există multe oportunități de îmbunătățire a domeniului respectiv. Astfel, la așa capitole cum este indicii de dezvoltare a infrastructurii de istorie creditară, numărul populației și agenților economici acoperiţi de registrele birourilor private sau publice de creditare, precum și disponibilitatea publică a acestui tip de informație, țara noastră rămîne în urmă față de țările din regiune.
- În urma încălcărilor grave a normelor şi legislaţiei financiare din ultima perioadă, (ex: transferul forţat al pachetelor de acţiuni sau subperformanţa unor administratori ai băncilor comerciale), a fost afectată încrederea populaţiei în sistemul bancar. Astfel, ajustarea nominală a cadrului normativ, avînd ca scop prevenirea noilor încălcări, va avea efect pozitiv doar ca rezultat al îmbunătăţirii calitative a cadrului instituţional public de gestionare şi de justiţie.
- Întreprinderile de stat, cu toate că sunt monitorizate şi audiate periodic, nu prezintă acel volum exhaustiv de date financiare ca şi companiile private. De asemenea, transparenţa informaţională a acestor entităţi rămîne la un nivel destul de jos, fiind practic imposibil de găsit date deschise privind situaţia economico-financiară la majoritate din acestea.

CONTROLUL FINANCIAR ȘI ASPECTELE AFERENTE

Evoluţii majore

- Curtea de Conturi a executat controale la un număr larg de instituţii publice centrale, locale şi întreprinderi de stat. Ca rezultat, au fost publicate un set de rapoarte de audit privind utilizarea și gestionarea fondurilor publice. Controlul efectuat a scos în evidență mai multe neregularități, carențe și neconformări cu precedentele controale efectuate de către Curtea de Conturi la toate instituțiile menționate, fiind propuse recomandări de remediere.
- Lansarea activităţilor în cadrul proiectului „Consolidarea capacităţilor Curţii de Conturi a Republicii Moldova”, finanţat de către Banca Mondială. Astfel, în cadrul acestui proiect autoritatea publică de audit va fi asistată de către compania KOSI şi consultanţi individuali, întru consolidarea capacităţii instituţionale şi sporirea eficienţei activităţilor de audit.

Principalele probleme depistate

O problemă persistentă în relațiile dintre Curtea de Conturi și instituțiile monitorizate este neconformarea la recomandările făcute în urma controalelor. Acest fapt scoate în evidență capacitățile limitate a organului de control în constrîngerea și monitorizarea recomandărilor făcute. Fără îmbunătățirea drastică a calității cadrului instituțional de justiție va fi practic imposibil de schimbat tendințele înrădăcinate.

CIRCULAȚIA CAPITALULUI ȘI A PLĂȚILOR CURENTE

Evoluţii majore

- A fost elaborat de către Banca Naţională a proiectului de Regulament cu privire la operaţiunile de piaţă monetară ale Băncii Naţionale a Moldovei. Scopul noului regulament este ajustarea graduală la standardele Băncii Centrale Europene a cadrului legal ce ţine de operaţiunile pe piaţă monetară.

- A fost aprobat de către Consiliul de administrare al BNM a modificărilor şi completărilor la Instrucţiunea privind modul de întocmire şi prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudenţiale. Aceste modificări sunt rezultatul aprobării Legii nr. 180, care transpune în legislaţia naţională recomandările instituţiilor internaţionale privind fortificarea capacităţilor instituţionale a băncii centrale.
- A fost ratificată Convenţia dintre Moldova şi Malta pentru evitarea dublei impuneri privind impozitul pe venit. Convenţia respectivă stabileşte cotele impozitelor reţinute la sursa de plată pentru agenţii economici din ambele ţări, pe fiecare tip de taxă şi impozit.

Principalele probleme depistate

- În pofida eforturilor de îmbunătăţire a cadrului normativ şi a calităţii instituţionale a BNM, sectorul bancar rămîne a fi susceptibil la deficienţele sistemului judiciar din ţară. Practic, regulatorul bancar este limitat în unele măsuri de combatere a proceselor negative la nivel de conducere corporativă a băncilor, precum şi de protejare a acţionarilor de la transferul forţat a pachetelor de acţiuni.

ECONOMIA DE PIAȚĂ FUNCȚIONALĂ

Evoluţii majore

- A fost aprobat de către executiv Proiectul Hotărîrii de Guvern cu privire la instituirea Consiliului pentru Competitivitate. Consiliul respectiv va coordona, monitoriza şi evalua activităţile administraţiei publice centrale privind implementarea Foii de parcurs pentru ameliorarea competitivităţii în Republica Moldova.
- A fost aprobat proiectul Legii privind supravegherea pieţei, care a fost elaborat în baza Regulamentului (CE) nr. 765/2008 al Parlamentului European şi al Consiliului din 9 iulie 2008, precum şi prevederilor din Legea nr. 420-XVI din 22 decembrie 2006 privind activitatea de reglementare. Legea privind supravegherea pieţei impune reguli clare de supraveghere a pieţelor în privinţa corespunderii mărfurilor nealimentare cerinţelor esenţiale stabilite în reglementările tehnice a organelor de resort.
- A fost aprobat Regulamentul cu privire la Comisia naţională pentru monitorizarea şi coordonarea activităţilor de ameliorare a accesului la finanţe. Comisia respectivă va coordona şi monitoriza activităţile instituţiilor publice privind ameliorarea accesului la finanţe în sectorul real al economiei.

Principalele probleme depistate

- Printre principalele provocări pentru activitatea Consiliului de Competitivitate şi transpunerea în practică a Foii de parcurs, putem menţiona calitatea joasă a cadrului instituţional public, prevalarea unor interese de grup în cadrul Consiliului, precum şi lipsa progresului pe alte componente de ameliorare a mediului de afaceri, inclusiv şi persistența corupţiei.
- Cu toate că Republica Moldova a înregistrat în ultimii ani o dinamică pozitivă în ceea ce priveşte accesul la credite, urcînd cu 76 poziţii la acest capitol în clasamentul Doing Business 2015, rămîn totuşi unele lacune în sistemul financiar naţional. Astfel, agravarea situaţiei în sectorul bancar din ultima perioadă creează riscuri majore şi pentru sectorul real al economiei. Totodată, subdezvoltarea sectorului non-bancar în Republica Moldova a contribuit la o dependenţă excesivă a agenţilor economici de creditarea bancară, înrăutăţind semnificativ consecinţele unei crize bancare.

RELAȚII COMERCIALE

Evoluții majore

- A fost semnat Acordul de Asociere cu UE (iunie 2014), care prevede instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Comprehensiv (ZLSAC). Pînă în prezent, Acordul a fost ratificat de către Republica Moldova, Parlamentul European și legislativele naționale a 13 state membre UE. În prima perioada de la implementarea provizorie a DCFTA (septembrie-octombrie 2014), au crescut exporturilor spre UE: vinuri (+26%), mere (de 2,7 ori), prune (de 8,1 ori) struguri de masă (de 5,8 ori), porumb dulce congelat (de peste 3 ori) și cereale cu (+77%)15. Per total, volumul exporturilor moldovenești spre UE a exporturile moldovenești spre UE au crescut cu 9,6%, ponderea UE în total exporturi majorându-se până la 53% în 2014.
- A fost adoptată Legea nr. 172 din 25.07. 2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor; HG nr. 971 din 17.11. 2014 pentru aprobarea Regulamentului privind administrarea contingentelor tarifare la importul/exportul mărfurilor în/din Republica Moldova.

Principalele probleme depistate

- Producția de origine animală nu îndeplinește cerințele sanitare și fitosanitare europene, fapt ce restricționează accesul lor pe piața europeană. De asemenea, este importantă capacitarea în continuare a exporturilor moldovenești cu scopul valorificării cotelor preferențiale oferite de regimul comercial preferențial cu UE.
- Competitivitatea scăzută a producătorilor autohtoni (raport dintre preț și calitate), în special în sectorul agroalimentar, neadaptarea infrastructurii calității la normele comunitare și neconectarea la lanțurile de aprovizionare la nivel european creează dificultăți pentru exportatorii moldoveni interesați în piața UE. Totodată, persistă probleme legate de familiarizarea lentă a producătorilor moldoveni cu cerințele pieței europene (regulamente tehnice, proceduri de export, instrumente de informare europene de facilitare), capacități limitate de management în domeniul exporturilor și alte dificultăți ce țin de abilități de comunicare, promovare a produselor (marketing, PR), capacități umane reduse și insuficient pregătite.
- Neidentificarea unei soluții viabile pentru atragerea regiunii transnistrene în procesul de implementare a ZLSAC.
- Implementarea provizorie a ZLSAC a avut loc în contextul reducerii volumului exporturilor spre CSI, ca rezultat a interdicțiilor comerciale aplicate de Rusia, dar și a instabilității economice din Rusia și Ucraina.

SERVICIUL VAMAL

Evoluții majore

- A fost adoptată Legea nr. 172 din 25.07. 2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor.
- A fost adoptată HG nr. 971 din 17.11. 2014 pentru aprobarea Regulamentului privind administrarea contingentelor tarifare la importul/exportul mărfurilor în/din Republica Moldova; HG nr. 761 din 17.09. 2014 la completarea, autentificarea, eliberarea şi controlul ulterior al certificatelor de origine preferenţială a mărfurilor.
- A fost adoptat Ordinului Serviciului Vamal nr. 483-O din 13.11.2014 cu privire la aprobarea Normelor metodologice privind modul de verificare a solicitanţilor şi titularilor Certificatului Agentului Economic Autorizat (AEO) şi a Autorizaţiei pentru utilizarea procedurilor simplificate; Ordinului SV nr. 412-O din 23.10.2014 referitor la aprobarea Normelor tehnice privind completarea certificatelor de origine preferenţială a mărfurilor.

15 Expert-Grup, Notă Analitică, Primele rezultate palpabile ale Acordului de Asociere cu UE, Noiembrie 2014, http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1045-rezultate-aa&category=7

- A fost creată o bază de date online cu informația despre contingentele tarifare pentru 2015, ceea ce permite informarea exportatorilor despre volumul nevalorificat al produselor ce pot fi exportate în UE fără achitarea taxelor vamale.
- A fost înregistrate unele progrese în implementarea conceptului de vămuire electronică (e-Customs). Ponderea exportului perfectat pe cale electronică a depășit 30% din totalul exporturilor. Totodată, circa 90% din declarațiile vamale la export au fost perfectate în culoarul verde de vămuire, unde exportatorii sunt practic scutiții de controlul vamal al mărfii. Numărul agenţilor economici autorizaţi, care beneficiază de un număr redus de controale vamale, inclusiv de perfectarea în regim prioritar a actelor, este de circa 70 de întreprinderi.

Principalele probleme depistate

- Chiar dacă potrivit Transparency International Moldova[16], SV ocupă locul 4 (din numărul total de 20 de instituții) la categoria calității politicilor anti-corupție aplicate în 2013, opinia publică asociază în continuare instituția cu fenomenul corupției. Ameliorarea percepției publice necesită aplicarea cît mai largă a conceptului de vămuire electronică, dar și a instrumentelor de testare a integrității funcționarilor care activează în cadrul SV cu ulterioara sancționare și respectiv eliberare din funcție a personalului implicat în acte de corupție. De asemenea, este necesară sporirea transparenței privind activitatea serviciului vamal, în particular la posturile vamale de la frontieră.

STANDARDELE, REGLEMENTĂRILE TEHNICE ŞI PROCEDURILE DE EVALUARE A CONFORMITĂȚII (DOMENII ARMONIZATE)

Evoluții majore

- Institutul Naţional de Standardizare (INS) a devenit membru afiliat al Comitetului European de Standardizare în Electrotehnică (CENELEC) și membru observator al Institutului European de Standardizare în Telecomunicaţii (ETSI), ceea ce facilitează preluarea standardelor europene.
- A fost revizuit cadrul normativ în domeniul metrologiei cu scopul micșorării prețurilor pentru serviciile prestate de Institutul Național de Metrologie cu 15-25%, iar în unele cazuri cu peste 25%, față de tarifele anterioare.

Principalele probleme depistate

- Sistemul național de acreditare nu a reușit să se alinieze la cerințele necesare pentru aderarea la Acordul de Recunoaștere Multilaterală a Cooperării Europene pentru Acreditare (EA MLA), ceea ce denotă existența unor deficiențe, deocamdată neînlăturate, în domeniul asigurării calității produselor.
- În pofida dinamicii pozitive la adoptarea standardelor europene, renunțarea la standardele învechite, fie contradictorii (GOST-uri), rămîne a fi o provocare pentru autorități. Astfel, persistă reticențe în rîndul actorilor responsabili de infrastructura calității, dar și a agenților economici, cu privire la adoptarea standardelor europene, care se referă la costurile ridicate legate de implementarea standardelor europene, precum și la conexiunile strînse cu pieţele de desfacere din CSI, unde se aplică pe larg standardele interstatale (GOST). Cu toate acestea, autoritățile au angajamente în domeniul standardizării ce derivă din Acordul de Asociere[17], care numără preluarea standardelor europene (circa 2.500 anual în perioada 2014-2020), în paralel cu anularea standardele naționale conflictuale, care sunt alcătuite în mare parte din GOST-uri. De asemenea, potrivit Acordului, trebuie îndeplinite acțiunile necesare pentru obținerea statutului de membru cu

16 Transparency International Moldova, Monitorizarea politicilor anticorupţie în autorităţile publice centrale în anul 2013, http://www.transparency.md/files/docs/Raport%20monitorizare%20politici%20APC%20rom.pdf
17 Expert-Grup, Adoptarea standardelor europene şi situația din sectorul agroalimentar: provocări şi oportunități, 12 septembrie, 2014 http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1010-adoptarea-standardelor-europene&category=7

drepturi depline în organismele europene de standardizare, ceea ce presupune preluarea a circa 80% din standardele europene sau circa 18.000 din totalul de circa 22.000[18]. Potrivit INS, numărul standardelor europene și internaționale constituie 9.620 sau 35% din totalul de standarde naționale (27.243), numărul GOST-urilor fiind de 16.954[19] (circa 60%).

ELIMINAREA RESTRICŢIILOR ŞI OPTIMIZAREA ADMINISTRĂRII (DOMENIILE NEARMONIZATE)

Evoluții majore

- Au avut loc întruniri periodice a Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător la care au fost expuse dezbaterii acte normative și legislative, precum și analize de impact ale acestor acte în diverse domenii care vizează direct sau indirect activitatea de întreprinzător (procedurile vamale, standardele produselor etc.).

Principalele probleme depistate

- Deși agenda întrunirilor Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător este disponibilă publicului larg pe pagina electronică a Ministerului Economiei, nu este posibilă evaluarea impactului activității, nivelul și calitatea participării membrilor acestui grup, precum și gradul de relaționare cu societatea civilă.
- Vizibilitatea Centrelor de notificare și informare ale OMC, create în baza HG nr. 560 din 1.08.2012, a rămas limitată în continuare. În contextul semnării și implementării provizorii a Acordului de Asociere, care cuprinde și ZLSAC, este obligatorie resuscitarea acestor centre sub aspectul vizibilității și transparenței, atît în privința îndeplinirii atribuțiilor legate de OMC, cît și a funcțiilor prevăzute în contextul ZLSAC.

ASPECTE SANITARE ȘI FITOSANITARE

Evoluții majore

- A fost aprobat Regulamentul privind crearea și funcționarea ghișeului unic pentru eliberarea certificatului fitosanitar pentru export/reexport, care simplifică procedurile de eliberare a certificatului fitosanitar pentru export, dar și reduce cu peste 50% numărul de documente solicitate de la agenții economici. Aceasta va contribui la reducerea costului de obținere a certificatului fitosanitar la export cu 70% și a timpului de așteptare cu 50%.
- A fost elaborat sistemul e-ANSA ce prevede eficientizarea supravegherii activităților de import-export în contextul asigurării cerinţelor sanitare şi fitosanitare.
- ANSA a beneficiat de instruiri cu privire la modul de utilizare a TRACES, care reprezintă un sistem informatic pentru înregistrarea, validarea şi controlul documentelor veterinare. Acest sistem este coordonat de Comisia Europeana şi este pus la dispoziţia statelor membre UE, precum şi a statelor terțe care exportă animale vii sau produse de origine animală în statele membre UE.
- Au fost stabilite relații de colaborare cu instituții din domeniul infrastructurii calității din România, fiind semnate contracte privind testarea produselor alimentare moldovenești în laboratoarele din țara vecină.

18 Expert-Grup, Notă analitică: Oportunitățile standardelor europene și soarta GOST-urilor, 22 septembrie, 2014, http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1017-na-standarde-europene
19 INS, Aspecte de conflictualitate a standardelor moldovene, 2014, http://www.standard.md/public/files/anunt/Studiu_editat.pdf

- DG SANCO a inițiat procesul de evaluare a sistemului de control de stat în domeniul reglementării producției de origine animală, în particular a producției de ouă de consum.

Principalele probleme depistate

- Neajustarea infrastructurii calității pe dimensiunea producției, testării și certificării produselor de origine animală împiedică realizarea exporturilor de produse de origine animală pe piața comunitară, dar și pe alte piețe externe netradiționale.
- ANSA necesită în continuare eforturi considerabile pentru consolidarea capacităților instituționale în vederea sporirii eficienței asigurării controlului asupra calității produselor la export-import.
- Lipsesc instrumente de comunicare simple și clare (ca limbaj și conținut) privind cerințele față de producătorii moldoveni în vederea valorificării plenare a oportunităților de export pe piața europeană.

DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ ȘI INDUSTRIALĂ

Evoluții majore

- A intrat în vigoare Legea nr. 114 cu privire la AGEPI, care prevede un aspect nou pentru legislația națională, în particular norme generale cu privire la proprietatea intelectuală și obiectele de proprietate intelectuală.
- A fost decisă includerea a patru Indicații Geografice înregistrate în 2013 („Codru", „Valul lui Traian", „Divin" și „Ştefan Vodă") în anexele Acordului cu UE cu privire la protecţia indicaţiilor geografice pentru produsele agricole şi alimentare, care va asigura promovarea și protecția lor pe teritoriul UE.
- Lansarea serviciului electronic „e-AGEPI" ce permite depunerea on-line a cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală (mărci, invenții, desene industriale, opere, fonograme și alte obiecte de PI).
- AGEPI a desfășurat o serie de instruiri cu privire la procedura de înregistrare a IG, DO și STG, rolul organismelor de inspecție și certificare, rolul grupurilor de producători, setul de documente necesar pentru obținerea protecției indicațiilor geografice (IG), denumirilor de origine (DO) și a specialităților tradiționale garantate (STG) în Moldova, modalitatea de promovare a acestora.

Principalele probleme depistate

- Se atestă un număr mic de titluri de protecție a produselor autohtone, ceea ce este determinat de interesul redus din partea producătorilor autohtoni, ca urmare a familiarizării insuficiente cu privire la avantajele IG, DO și a STG în procesul de comercializare a produselor tradiționale naționale pe piața comunitară. În prezent, sunt înregistrate două DO (Ciumai și Românești), trei IG pentru vinuri (Valul lui Traian, Codri, Ștefan Vodă) și o IG pentru rachiu (Divin). În comparație cu Moldova, în Georgia sunt înregistrate circa 30 de IG și DO, protejate la nivel local, dar și pe plan internațional, iar la nivelul UE figurează 3.400 de IG.

SERVICII

Evoluții majore

- Potrivit Acordului de Asociere semnat cu UE, părțile au convenit să asigure un tratament nediscriminatoriu în domeniul prestării serviciilor transfrontaliere. Cu toate acestea, liberalizarea în domeniul serviciilor nu este exhaustivă, conținînd anumite limitări privind accesul pe piață și tratamentul național (Art. 212). Astfel, statele UE mențin o serie de restricții pentru serviciile și prestatorii de servicii din Republica Moldova în domenii precum: servicii juridice, contabilitate, consiliere fiscală, servicii de arhitectură, inginerie, servicii medicale etc. (Anexa XXVII-B). Totodată, există cîteva limitări aplicate față de entitățile din UE, spre

exemplu în privința serviciilor poștale internaționale, unde este prevăzut monopolul Companiei de stat „Poșta Moldovei" (Anexa XXVII-F).

Principalele probleme depistate

- În pofida îmbunătățirilor semnificative a cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice, persistă în continuare prevederi discriminatorii față de agenții economici străini. Astfel, chiar dacă Legea privind achizițiile publice specifică principiului nediscriminării, Regulamentul cu privire la achiziţia bunurilor şi serviciilor prin cererea ofertelor de preţuri din 2008 (p 13) permite favorizarea operatorilor economici autohtoni.
- De asemenea, unele aspecte ale Codului Fiscal pot crea situații de discriminare (Titlul 3, art. 104, literele „f" și „g"). Astfel, Codul stipulează că serviciile și bunurile livrate în/din ZEL în raport cu restul teritoriului vamal al Moldovei sunt impozitate cu cota zero TVA. De asemenea, Codul mai conferă Ministerului Economiei dreptul de a aproba lista întreprinderilor industriei ușoare prestatoare de servicii care pot beneficia de cota zero TVA.

CIRCULAȚIA PERSOANELOR, INCLUSIV CIRCULAȚIA MUNCITORILOR ŞI COORDONAREA POLITICILOR DE SECURITATE SOCIALĂ

Evoluții majore

- A fost revizuit Regulamentul 539/2001 privind lista țărilor a căror cetățeni au nevoie de vize pentru a intra în zona Schengen, astfel încît cetățenii moldoveni deținători de pașapoarte biometrice pot circula liber în UE și țările Schengen (exceptînd Marea Britanie și Irlanda) pentru vizite de scurtă ședere (90 de zile pe durata de 180 de zile). Peste 350 mii de cetățeni moldoveni au beneficiat de regimul liberalizat de vize cu UE de la intrarea acestuia în vigoare (în primele 9 luni).
- A fost adoptată Strategia de management integral al frontierei de stat 2015-2017 care vine să susțină eforturile privind implementarea Planului de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize cu UE.
- A fost semnat Acordul bilateral în domeniul securității sociale cu Lituania și continuarea negocierilor cu Letonia.

Principalele probleme depistate

- Acorduri bilaterale în domeniul securității sociale nu au fost încheiate cu statele europene, care o perioadă lungă de timp se numărau printre țările de destinație principală a emigranților moldoveni (în special pînă în anul 2009), precum Italia, Grecia și Spania.
- Deși circulația persoanelor în baza regimului fără vize constituie un proces controlabil, prevenirea abuzurilor din partea cetățenilor constituie o prioritate majoră pentru autorități cu scopul asigurării continuității regimului fără vize cu UE. În mod particular, este imperativă contracararea tentativelor ilegale de folosire a liberalizării vizelor cu scopul angajării la muncă în statele UE, implicit în statele Schengen.
- Acordul interguvernamental moldo-rus privind colaborarea în domeniul migrației, definitivat în 2013, a rămas nesemnat în 2014. Potrivit autorităților moldovenești, Rusia condiționează încheierea acordului dat cu semnarea lui "la pachet" cu alte două documente: Acordul interguvernamental în domeniul combaterii migraţiei ilegale și Acordul interguvernamental cu privire la readmisie.

IMPOZITAREA

Evoluții majore

- A fost semnată Convenţia cu Malta privind evitarea dublei impuneri şi prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit.
- A fost inițiat procesul de elaborare a Cadrului bugetar pe termen mediu (CBTM) pentru anii 2016-2018.

Principalele probleme depistate

- Convenţii privind evitarea dublei impuneri şi prevenirii evaziunii fiscale nu au fost semnate cu o mare parte din statele UE (inclusiv Franța, Grecia sau Olanda), ceea poate crea obstacole în procesul de atragere a investițiilor europene.

ACHIZIȚII PUBLICE

Evoluții majore

- Au fost prevăzute noi amendamente la Legea privind achizițiile publice cu referire la licitația electronică și instituirea Agenţiei de Soluţionare a Contestaţiilor. De asemenea, a fost propusă revizuirea criteriilor de atribuire a contractelor de achiziţii publice, cu scopul acordării unei flexibilități sporite autorităţilor contractante în alegerea ofertelor (după criteriul cel mai mic preţ, fie oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic).
- A fost extinsă lista autorităţilor contractante (de la 98 pînă la 149 de instituții) ce urmează să folosească procedurile de achiziţii publice de tip "Licitaţie publică" şi "Cerere a ofertelor de preţuri" exclusiv prin intermediul SIA RSAP.
- A fost introdusă obligativitatea indicării codului fiscal (IDNO) a autorităților contractante și operatorilor economici (de la 1 ianuarie 2015) în documentele privind procedurile de achiziții, transmise spre înregistrare Agenției Achiziții Publice.

Principalele probleme depistate

- Domeniul achizițiilor publice electronice este în continuare nevalorificat. Printre principalele probleme existente se numără: lipsa unei strategii definite pentru dezvoltarea achizițiilor electronice; lipsa de resurse financiare destinate promovării utilizării achizițiilor electronice; informarea insuficientă a agenților economici privind existența componentelor de achiziții electronice etc.[20]
- Se atestă probleme ce țin de transparența achizițiilor publice, precum: publicarea sporadică a achizițiilor publice; accesul limitat a publicului la informația despre procesul de achiziții; lipsa accesului la documentele de raportare (etapa post-achiziție); executarea necorespunzătoare a contractelor de achiziții publice.
- Achizițiile publice sunt viciate de numeroasele scheme frauduloase, din care fac parte următoarele: fraude legate de neexecutarea clauzelor contractuale; prezentarea documentelor și rapoartelor false (la etapa de tender, atribuire a contractului și respectiv la implementarea contractului); înlocuirea produselor prevăzute în contractele de achiziții fără informarea beneficiarului și respectiv obținerea aprobării din partea acestuia.

20 Expert-Grup, Achizițiile Publice în Republica Moldova: Probleme şi Soluții, iunie 2014, http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/969-achizitii-publice-moldova&category=7

TRANSPORT

Evoluții majore

- A fost aprobată HG Nr. 88 din 06.02.2014 cu privire la punerea în aplicare a plăcilor cu număr de înmatriculare pentru vehiculele destinate transportului public de călători. Potrivit acesteia, începînd cu 1 septembrie 2014, deținerea plăcilor de înmatriculare de culoare galbenă a devenit obligatorie pentru vehiculele de rută în vederea ameliorării nivelului de siguranță la transportarea călătorilor, dar și a îmbunătățirii calității serviciilor prestate de operatorii economici în acest domeniu.
- A fost adoptat Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea Sistemului automatizat de supraveghere a circulaţiei rutiere („Controlul traficului"). De asemenea, a fost lansat serviciul electronic dedicat transportatorilor – „e-Autorizații", care permite agenţilor transportatori să achite online pentru autorizaţiile eliberate de către Agenţia Naţională Transport Auto.
- A fost deschis primul terminal feroviar cu ecartament mixt pentru produse lichide, în Portul Internaţional Liber Giurgiuleşti, care creează oportunități noi pentru operațiunile de export-import cu statele UE, inclusiv prin intermediul transportului feroviar.
- În premieră, a fost efectuată activitatea de export de cereale pe cale navală pe rîul Prut. De asemenea, a fost semnat un Memorandum cu partea română ce prevede colaborarea în domeniul construcției drumurilor și podurilor în regiunea rîului Prut.

Principalele probleme depistate

- Transparența instituțională și calitatea administrării Întreprinderii de Stat „Calea Ferată" constituie problemele majore nesoluționate pe parcursul lui 2014. Deficiențele în activitatea acestei întreprinderi de stat creează riscuri majore pentru viitoarea implementare eficace a Acordului privind finanţarea proiectului de modernizare a Întreprinderii de Stat „Calea Ferată a Moldovei", care prevede investiții în valoare de 52,5 mil. euro acordate de BERD, la care ulterior se va adăuga asistența financiară din partea BEI.

SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

Evoluții majore

- Au fost lansate o serie de servicii online: "Declarația electronică" ce permite prezentarea declarației pe venit și achitarea impozitului pe venit; "e - Factura" pentru eliberarea facturilor fiscale exclusiv în regim online începînd cu septembrie 2014; "e-Traffic" pentru recepționarea notificărilor despre încălcările regulilor de circulație, surprinse de către camerele de supraveghere; „e-Visa" pentru facilitarea obținerii vizelor; „E-reporting" pentru depunerea documentelor electronice și a rapoartelor de către agenții economici.
- Au fost aprobate HG cu privire la serviciul electronic guvernamental de semnătură digitală (MSign)", HG cu privire la Pilotarea Platformei de Interoperabilitate ce vizează eficientizarea comunicării interinstituționale prin intermediul facilitării schimbului de date între autoritățile administrației publice, precum și între instituțiile publice și întreprinderile de stat.
- A fost demarată cea de-a doua etapă de digitizare a actelor de stare civilă care constituie fondul de arhivă a Serviciului Stare Civilă, care prevede digitizarea adițională a 9 mil. de acte de stare civilă, dar și extinderea numărului actelor care pot fi solicitate în regim online (de la 8 pînă la 21 de acte de stare civilă).

Principalele probleme depistate

- Se atestă un interes redus față de paginile web ale instituțiilor guvernamentale, constituind 30% în 2014. Aceasta este mai mult decît în 2013 (22%) sau în 2012 (16%), dar oricum rămîne sub pragul de 50%. De asemenea, doar 15% din respondenți apreciază la nivel înalt înțelegerea conceptului de e-guvernare.

Adițional, se observă un nivel scăzut de înțelegere a beneficiilor guvernării electronice. Prin urmare, circa 50% ar avea dubii dacă să recomande sau nu utilizarea serviciilor publice online.[21]

21 Sondaj Național Anual, Percepția, asimilarea și susținerea de către populație a e-Transformării Guvernării în Republica Moldova, 2014, http://egov.md/images/info/FINAL%202014_RO_Sondaj_RaportAnalitic_eGov.pdf